

بررسی سینتیکی تصفیه پساب پالایشگاه شیرین سازی گاز کارون توسط میکروارگانسم ها

محمود زرگان

شرکت مناطق نفت خیز جنوب، شرکت بهره برداری نفت و گاز کارون
کارمند شرکت مناطق نفتخیز جنوب-شرکت بهره برداری نفت و گاز کارون
m.zargan@gmail.com

چکیده

در این تحقیق از فرآیند تصفیه بیولوژیکی هوازی به کمک صافی چکنده^۱ برای تصفیه پساب پالایشگاه شیرین سازی گاز کارون اهواز استفاده گردید. تفاوت این فرآیند با فرآیند های متداول تصفیه هوازی پساب در این است که در آن از یک باکتری متانوتروف استفاده شده است که علاوه بر تصفیه پساب، یک نوع کود بیولوژیک ارزشمند، تولید می کند. بهینه سازی پارامتر های موثر بر فرآیند تصفیه پساب در این تحقیق به روش یک متغیر در هر مرحله با بررسی اثر میزان غلظت منابع آمونیوم، فسفر و متانول، میزان تلقیح، زمان ماند هیدرودینامیکی و زمان تخمیر انجام شد. نتایج این بررسی ها نشان داد که شرایط بهینه برای تصفیه پساب شامل استفاده از میزان تلقیح ۰,۲۷ گرم بر لیتر، غلظت سولفات آمونیوم ۰,۲۵ گرم بر لیتر و غلظت فسفات سدیم ۰,۱ گرم بر لیتر می باشد که با اعمال این شرایط میزان آلودگی فاضلاب تا سطح استاندارد کاهش می یابد و فاضلاب حاصل نیز حاوی ۰,۴۵ گرم بر لیتر جرم خشک باکتری با خاصیت کود بیولوژیکی^۲ می گردد.

کلمات کلیدی: کود بیولوژیکی، باکتری متانوتروف، تصفیه پساب و پالایشگاه گاز

محمود زرگان

بررسی سینتیکی تصفیه پساب پالایشگاه شیرین سازی گاز کارون توسط میکروارگانسم ها

¹ Trickling Filter
² Bio fertilizer

مقدمه

با بزرگ شدن شهرها و افزایش جمعیت از یک سو و گسترش و پیشرفت سریع صنایع و کارخانه ها از سوی دیگر مسئله آلودگی محیط زیست روز به روز اهمیت بیشتری پیدا می کند. پیشرفت های صنعتی باعث ورود مقادیر عظیمی آلودگی از طریق تخلیه پساب های صنعتی به محیط زیست شده است (طاهری و مصلح ۱۳۸۹). پالایشگاه شیرین سازی گاز کارون به منظور شیرین سازی گازهای ترش همراه میادین نفتی کارون و مارون در سال ۱۳۸۴ احداث و راه اندازی شده است. منابع مختلف تولید پساب صنعتی در پالایشگاه شیرین سازی گاز کارون شامل پساب های ناشی از واحد تصفیه آب که خود شامل شستشوی صافی ها، پساب اسمز معکوس، پساب ناشی از شستشوی صافی های آمین که حاوی گاز هیدروژن سولفور می باشد، پساب ناشی از نشت ترکیبات نفتی از تجهیزات، پساب حاصل از دیگ های بخار و همچنین آلاینده های حاصل از بخش های فرایندی پالایشگاه گاز می باشند. علاوه بر این ها در زمان تعمیرات اساسی که هر سه سال یک بار انجام می شود، حجم زیادی محلول سود جهت چربی زدایی در واحدهای آمین وارد پساب پالایشگاه می شود (داوودی ۱۳۸۷). پساب حاصل از واحدهای شیرین سازی گاز به دلیل وجود ترکیبات آلی و سمی ناشی از تجزیه آمین ها برای محیط زیست بسیار خطرناک می باشد (اسدی و همکاران ۱۳۹۰). به طور کلی کیفیت و کمیت فاضلاب صنعتی تولیدی با توجه به نوع فرآورده های تولیدی هر صنعت متفاوت است. پساب تولیدی در شرکت های صنعتی یکی از مهمترین مشکلات زیست محیطی آنها می باشد و در این میان شرکتهایی که دارای واحدهای شیمیایی هستند دارای مشکلات بیشتری می باشند و پسابهای نسبتاً خطرناکی تولید می کنند، که می بایست بنحو مطلوبی تصفیه شوند. این کار در تصفیه خانه های مخصوصی که در کنار این واحدهای صنعتی طراحی احداث می شود، انجام می گیرد. تصفیه خانه ها با توجه به نوع واحدهای صنعتی و پساب آنها، طراحی می شوند. مشکل اصلی و اساسی وقتی بوجود می آید که پساب واحدهای صنعتی از حد طراحی فراتر می رود و تصفیه خانه ها قادر به رفع آلودگی آن نمی باشند. این انحراف می تواند در پارامترهای متفاوتی

مانند pH، BOD^۳، COD^۴، TDS^۵، EC^۶ اتفاق بیفتد. تقریباً همه انواع پساب های صنعتی را می توان با تحلیل مناسب و کنترل زیست محیطی به روش بیولوژیکی تصفیه کرد (کاریا ۱۹۹۸). بنابراین می توان با استفاده از روش تصفیه پساب مشتمل بر فرآیند بیولوژیکی هوازی صافی چکنده، در حذف مواد آلی از پساب و تولید کود بیولوژیک که ماده ای با ارزش افزوده بالا است، اقدام نمود. فرآیند صافی چکنده از قدیمی ترین و متداول ترین روش های تصفیه فاضلاب در دنیا به شمار می رود که کاربرد بسیار گسترده ای در عرصه تصفیه بیولوژیکی فاضلاب دارد. صافیهای چکنده، صافیهای با ابعاد خیلی بزرگ هستند که ارتفاع آنها چندین متر می باشد. آب از بالای فیلتر بوسیله نازل روی بستر صافی پاشیده می شود. آکنه های درشت در بالای صافی و آکنه ریز در پایین آن قرار داده می شوند. برای کارایی بهتر، قسمتی از فاضلاب خروجی را به ورودی برگشت می دهند. این روش یکی از رایج ترین سیستم های تصفیه بیولوژیکی پساب های صنعتی می باشد. درصد حذف مواد آلاینده در این سیستم بستگی به میزان فعالیت میکروارگانیسم های موجود در پساب دارد. در این فرایند از موجودات زنده تک سلولی برای تصفیه پساب استفاده می شود (شاهوردی ۱۳۹۰).

عمل میکروارگانیسم ها بر روی مواد آلی به تبدیل تدریجی ماده آلی به جسم سلولی میکروارگانیسم منجر می شود تا وقتی که کل ماده آلی تمام شود. در این حالت BOD پساب نیز کاهش می یابد. در این روش تجزیه مواد آلی بوسیله باکتریها در بستر صافی چکنده انجام می شود. از مزایای این فرایند بطور عمده می توان به سادگی و قابلیت اطمینان، عدم نیاز به زمین وسیع، برخورداری از استانداردهای لازم برای تخلیه پساب به محیط زیست، تأثیرگذاری مناسب روی غلظت های بالای مواد آلی، تناسب برای جوامع کوچک و متوسط، کاهش سریع BOD و مصرف انرژی کم در مقایسه با سایر روشهای تصفیه فاضلاب را اشاره نمود (ناصریان اصل و نیل پز زاده ۱۳۹۰). براین اساس روش بکارگرفته شده در این تحقیق روش تصفیه بیولوژیکی هوازی به کمک صافی چکنده می باشد. با توجه به اینکه تصفیه پسابهای واحد های شیرین سازی گاز بیشتر فیزیکی و از نوع حوضچه های جداکننده می باشد بنابراین تولید کود بیولوژیکی از این نوع پساب که حاوی آمین تجزیه

³ Biological Oxygen Demand

⁴ Chemical Oxygen Demand

⁵ Total Dissolved Solids

⁶ Electrical Conductivity

شده می باشد روش جدیدی است که در مقیاس صنعتی در حال حاضر در کشور انجام نشده است.

مواد و روش‌ها

مشخصات راکتور

راکتور بکار رفته در این تحقیق راکتور صافی چکنده در مقیاس رومیزی دارای ابعاد ۲۰*۴۰*۶۰ سانتیمتر و حجم ۴۸ لیتر می باشد. راکتور از سه بخش که شامل بستر بیولوژیکی از جنس سنگ ریزه، توزیع کننده فاضلاب و بخش ذخیره پساب که ظرفیت آن ۲۰ لیتر است و در پایین آن یک پمپ سانتریفیوژ با دبی ۰,۱۷ لیتر بر ثانیه تعبیه شده است، تشکیل شده است. شکل(۱)

شکل(۱) راکتور صافی چکنده

روشهای کشت نمونه

برای تصفیه پساب در این فرایند از باکتری متانوتروف نوع X استفاده شده است. این باکتری از خاک آلوده به نفت در منطقه مسجد سلیمان تهیه شده است و پس از انجام مراحل خالص سازی و غنی سازی، مورد استفاده قرار می گیرد(پرویزی و آتشگاهی ۱۳۹۰). برای رشد و تکثیر باکتری از محیط کشت آگار مغذی^۷ با غلظت ۳۰ گرم بر لیتر به همراه متانول با غلظت ۱۰ گرم بر لیتر در شرایط استریل و در دمای ۳۰ درجه سانتیگراد استفاده می شود.

همچنین برای تلقیح باکتری از محیط کشت مایع آب گوشت مغذی^۸ با غلظت ۳ گرم بر لیتر به همراه متانول با غلظت ۱۰ گرم بر لیتر استفاده می شود.

مشخصات پساب

پساب مورد مطالعه، پساب خروجی مخزن جداکننده آب و روغن پالایشگاه شیرین سازی کارون اهواز می باشد که پس از نمونه گیری به مخزن راکتور منتقل می شود. مشخصات پساب ورودی به راکتور در جدول (۱) ارائه شده است.

جدول (۱). مشخصات پساب ورودی به راکتور

پارامتر	pH	COD	BOD	TDS	EC	H2S	DAE %
مقدار	۸٫۸	۶۵۰	۳۱۰	۳۴۳۶	۳۸۸۰	Nile	Nile

بهینه سازی پارامتر های موثر بر فرایند تصفیه پساب

هدف از این مرحله تعیین شرایط بهینه مصرف مواد اولیه می باشد. در این مرحله با بررسی اثر میزان غلظت منابع آمونیوم، فسفر و متانول، میزان تلقیح، زمان ماند هیدرودینامیکی و زمان تخمیر انجام می شود. سولفات آمونیوم به عنوان منبع نیتروژن، فسفات سدیم به عنوان منبع فسفر و متانول به عنوان منبع فعال کننده اولیه میکروب جهت تولید کود، استفاده می شود.

بررسی میزان ارتفاع بهینه بستر بدون افزودن مواد شیمیایی

هدف از این آزمایش تعیین ارتفاع بهینه بستر و در نتیجه میزان زمان ماند هیدرودینامیکی لازم می باشد. در ابتدا اثر تغییرات ارتفاع بستر بر میکروب های بومی بدون اضافه کردن هرگونه ماده ی شیمیایی به پساب مورد بررسی قرار گرفت.

بررسی اثر میزان تلقیح بر تکثیر سلول

در این مرحله محلول مایع آب گوشت مغذی با غلظت ۳ g /lit تهیه می شود و به ۹ لیتر آب شهر استریل شده اضافه می گردد و محلول حاصل را درون مخزن راکتور ریخته و دستگاه را راه اندازی می شود. سپس بصورت تدریجی ۳۰ ml متانول به محلول اضافه می

گردد. پس از ۲ روز گرما گذاری در پایان به کمک سانتریفیوژ، سلولها را از محیط کشت جدا می کنیم و در مقادیر مختلف به عنوان مایع تلقیح به فاضلاب اضافه می کنیم.

بررسی میزان بهینه غلظت منبع آمونیوم

هدف از این آزمایش اندازه گیری میزان بهینه غلظت منبع نیتروژن در پساب می باشد. در این مرحله با اضافه کردن سولفات آمونیم در غلظتهای مختلف به پساب و پس از ۴۸ ساعت چرخش محلول و اندازه گیری مقادیر BOD و COD نقطه بهینه مصرف مواد اولیه بدست می آید. یکی از منابع نیتروژن مورد نیاز میکروب، سولفات آمونیم است. آزمایش بررسی غلظت مناسب سولفات آمونیم برای پیدا کردن محدوده ی اقتصادی، میزان مصرف این ماده در حذف آلودگیهای فاضلاب انجام می شود. نتایج حاصل از این آزمایش غلظت ۰,۲۵ گرم بر لیتر سولفات آمونیوم را نقطه بهینه مصرف مواد اولیه نشان می دهد. این میکروب بدلیل داشتن خاصیت استخراج املاح از درون سنگها و توانایی تثبیت نیتروژن هوا باعث تقویت حاصلخیزی خاک کشاورزی می شود (برنه ۱۹۹۱، زلهنج ۱۹۹۵).

بررسی میزان بهینه غلظت منبع فسفر

هدف از این آزمایش اندازه گیری میزان غلظت بهینه منبع فسفر در پساب می باشد. در این مرحله با اضافه کردن فسفات سدیم در غلظتهای مختلف به پساب و پس از ۴۸ ساعت چرخش محلول و اندازه گیری مقادیر BOD و COD نقطه بهینه مصرف مواد اولیه بدست می آید.

بررسی میزان غلظت متانول

هدف از این آزمایش تعیین میزان بهینه غلظت متانول به عنوان محرک رشد سلول در پساب می باشد. در این مرحله با اضافه کردن متانول در غلظتهای مختلف به پساب و پس از ۴۸ ساعت چرخش محلول و اندازه گیری مقادیر BOD و COD نقطه بهینه مصرف مواد اولیه بدست می آید.

بررسی میزان ارتفاع بهینه بستر پس از افزایش مواد شیمیایی

هدف از این آزمایش تعیین ارتفاع بهینه بستر و در نتیجه میزان زمان ماند هیدرودینامیکی لازم پس از بهینه سازی سایر پارامترها می باشد. در این آزمایش اثرات تغییر ارتفاع بستر بر BOD و COD اندازه گیری شد.

بررسی زمان ماند بیولوژیکی بهینه

برای بررسی زمان ماند بیولوژیکی بهینه، با اعمال تمام شرایط بهینه عملیات تصفیه پساب در راکتور انجام می شود و هر ۴ ساعت یک نمونه جهت اندازه گیری BOD و COD پساب به آزمایشگاه ارسال می شود. به این ترتیب تاثیر پارامتر زمان ماند بیولوژیکی بر نتایج فرایند تصفیه بیولوژیکی مشخص می گردد.

بررسی سینتیکی

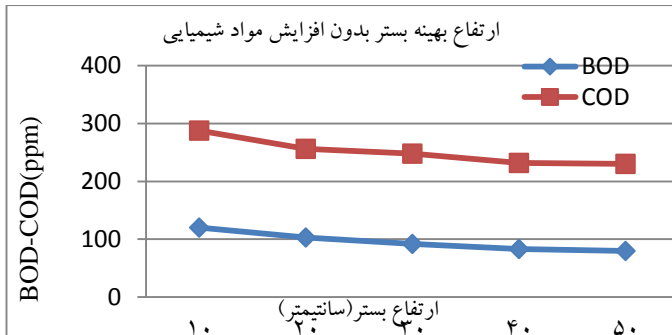
برای بررسی سینتیکی تصفیه پساب توسط میکروارگانیسم ها از ثابت های رشد سینتیکی فاضلاب استفاده شده است (فریمن ۱۹۸۹). بدین ترتیب زمان بهینه انجام فرآیند مشخص می گردد.

نتایج و بحث

نتایج بررسی اثر تغییرات ارتفاع بستر بر میکروبهای بومی بدون اضافه کردن هرگونه ماده شیمیایی در جدول و شکل (۲) ارائه شده است. همانطور که این نتایج نشان می دهد در زمان ماند بیولوژیکی ۴۸ ساعت ارتفاع بهینه ستون ۴۰ سانتیمتر می باشد.

جدول (۲) اثر تغییرات ارتفاع بستر بر میکروبهای بومی بدون اضافه کردن هرگونه ماده شیمیایی

COD(ppm)	BOD(ppm)	ارتفاع بستر (سانتیمتر)
۲۸۸	۱۲۰	۱۰
۲۵۶	۱۰۳	۲۰
۲۴۸	۹۲	۳۰
۲۳۲	۸۳	۴۰
۲۳۰	۸۰	۵۰

شکل (۲) اثر تغییرات ارتفاع بستر بر میکروبه‌های بومی بدون اضافه کردن هرگونه ماده شیمیایی

نتایج بررسی اثر میزان تلقیح بر تکثیر سلول در فاضلاب در جدول (۳) ارائه شده است. همانطور که این نتایج نشان می‌دهد تلقیح سلول به میزان ۰,۲۷ گرم سلول خشک در هر لیتر فاضلاب به بالاترین جمعیت سلولی یعنی ۴,۵ گرم سلول خشک در هر لیتر فاضلاب منجر می‌شود.

جدول (۳) اثر تغییرات میزان تلقیح بر تکثیر سلول

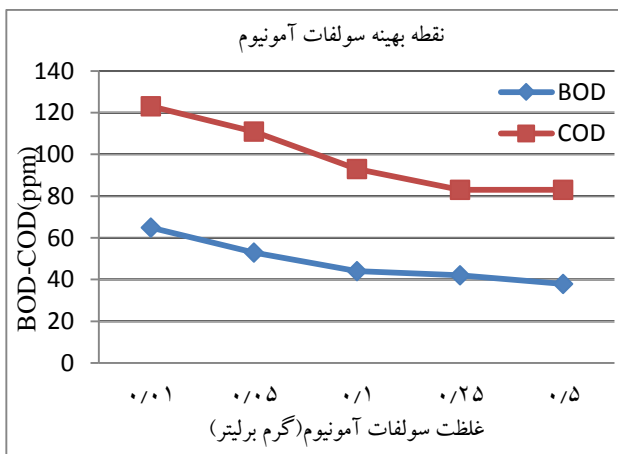
COD(ppm)	BOD(ppm)	غلظت سلولی در فاضلاب (گرم بر لیتر)	میزان تلقیح اولیه (گرم بر لیتر)
۱۹۶	۸۶	۱,۶	۰,۰۵
۱۸۳	۷۹	۳,۲	۰,۱۳۵
۱۷۵	۶۸	۴,۵	۰,۲۷

نتایج بررسی اثر غلظت منبع نیتروژن بر میزان تصفیه پساب در جدول (۴) و شکل (۳) ارائه شده است. همانطور که این نتایج نشان می‌دهد غلظت سولفات آمونیوم در محدوده ۰,۲۵ گرم بر لیتر بهترین نتیجه را به همراه دارد.

جدول (۴) اثر تغییرات غلظت منبع نیتروژن بر میزان تصفیه پساب

COD(ppm)	BOD(ppm)	سولفات آمونیوم (گرم بر لیتر)
۱۲۳	۶۵	۰,۰۱
۱۱۱	۵۳	۰,۰۵
۹۳	۴۴	۰,۱
۸۳	۴۲	۰,۲۵
۸۳	۳۸	۰,۵

شکل (۳) اثر تغییرات غلظت منبع نیتروژن بر میزان تصفیه پساب

نتایج بررسی اثر غلظت منبع فسفر بر میزان تصفیه پساب در جدول (۵) و شکل (۴) ارائه شده است. همانطور که این نتایج نشان می دهد غلظت فسفات سدیم در محدوده ۰,۱ گرم بر لیتر بهترین نتیجه را به همراه دارد.

جدول (۵) اثر تغییرات غلظت منبع فسفر بر میزان تصفیه پساب

COD(ppm)	BOD(ppm)	فسفات سدیم (گرم بر لیتر)
۷۳	۳۸	۰,۰۱
۷۰	۳۶	۰,۰۵
۶۸	۳۳	۰,۱
۶۵	۳۲	۰,۵

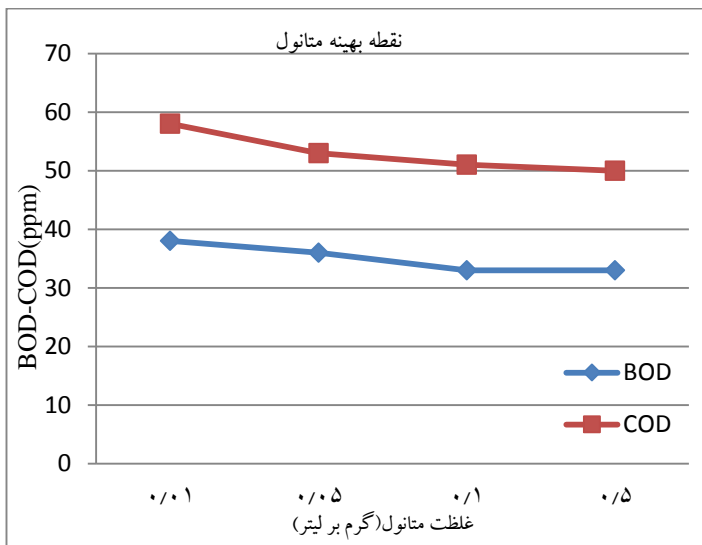

شکل (۴) اثر تغییرات غلظت منبع فسفر بر میزان تصفیه پساب

نتایج بررسی اثر غلظت متانول به عنوان محرک رشد سلولها بر میزان تصفیه پساب در جدول (۶) و شکل (۵) ارائه شده است. همانطور که این نتایج نشان می دهند، غلظت متانول تاثیر چندانی در تصفیه پساب ندارد.

جدول (۶) اثر تغییرات غلظت متانول به عنوان محرک رشد سلولها بر میزان تصفیه پساب

COD(ppm)	BOD(ppm)	غلظت متانول (گرم بر لیتر)
۵۸	۳۸	۰,۰۱
۵۳	۳۶	۰,۰۵
۵۱	۳۳	۰,۱
۵۰	۳۳	۰,۵

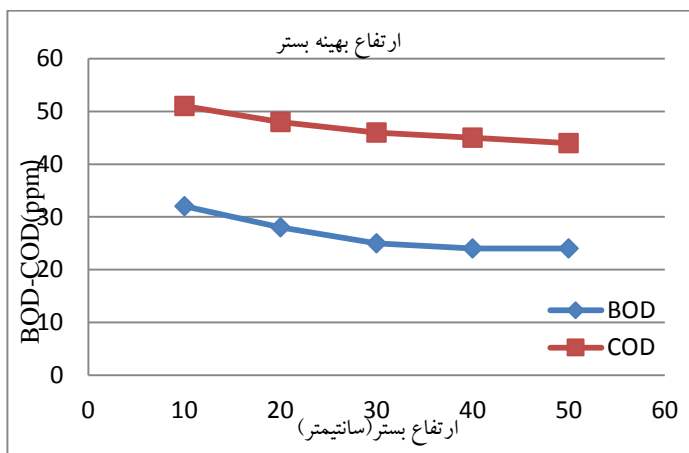
شکل (۵) اثر تغییرات غلظت متانول به عنوان محرک رشد سلولها بر میزان تصفیه پساب

نتایج آزمایشات بررسی اثر ارتفاع ستون بر میزان تصفیه پساب پس از اعمال تمام شرایط بهینه در جدول (۷) و شکل (۶) ارائه شده است. همانطور که این نتایج نشان می دهد ارتفاع

بهینه ستون همچنان همان ۴۰ سانتی متر و زمان ماند هیدرودینامیکی معادل آن همان ۳,۲ دقیقه می باشد.

جدول (۷) اثر تغییرات ارتفاع بستر بر میزان تصفیه پساب با اعمال شرایط بهینه

COD(PPM)	BOD(PPM)	زمان ماند هیدرودینامیکی (دقیقه)	ارتفاع بستر (سانتیمتر)
۵۱	۳۲	۰,۸	۱۰
۴۸	۲۸	۱,۶	۲۰
۴۶	۲۵	۲,۴	۳۰
۴۵	۲۴	۳,۲	۴۰
۴۴	۲۴	۴,۲	۵۰

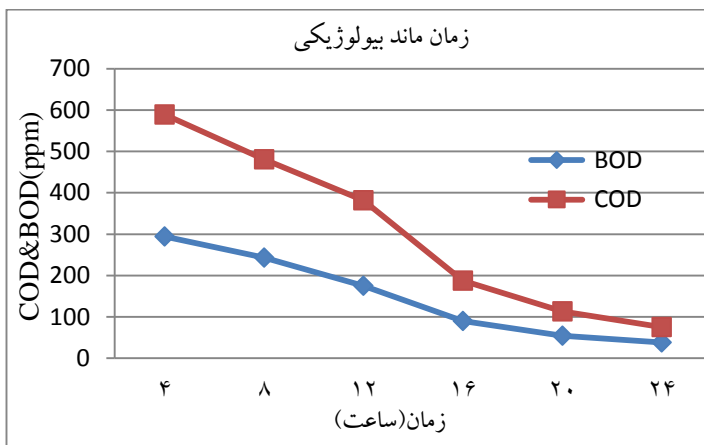

شکل (۶) اثر تغییرات ارتفاع بستر بر میزان تصفیه پساب با اعمال شرایط بهینه

نتایج بررسی زمان ماند بیولوژیکی بر میزان تصفیه پساب در جدول (۸) و شکل (۷) نشان داده شده است. با توجه به نتایج حاصل آزمایش زمان ماند بیولوژیکی ۲۴ ساعت می باشد زیرا پس از گذشت این زمان غلظت آلودگی ها در پساب به محدوده استاندارد می رسد.

جدول (۸) اثر زمان ماند بیولوژیکی بر میزان تصفیه پساب

COD(ppm)	BOD(ppm)	زمان(ساعت)
۵۸۹	۲۹۴	۴
۴۸۱	۲۴۳	۸
۳۸۲	۱۷۵	۱۲
۱۸۷	۹۰	۱۶
۱۱۳	۵۴	۲۰
۷۵	۳۸	۲۴

شکل(۷) اثر زمان ماند بیولوژیکی بر میزان تصفیه پساب

نتایج بررسی سینتیکی تصفیه پساب در جدول (۹) نشان داده شده است. با توجه به نتایج حاصل زمان بهینه انجام فرآیند در مدت زمان ۱۲ ساعت تعیین شده است.

جدول (۹) سرعت ویژه رشد سلول بر اساس داده های آزمایشگاهی

غلظت سلول خشک (گرم بر لیتر)	غلظت سوبسترا (گرم بر لیتر)	زمان (ساعت)
۰,۲۷	۰,۵۸	۴
۰,۳۲	۰,۴۸	۸
۰,۳۷	۰,۳۸	۱۲
۰,۴۲	۰,۱۸۷	۱۶
۰,۴۳	۰,۱۱۳	۲۰
۰,۴۵	۰,۰۷۵	۲۴

روابط سینتیکی

$$X = X_0 + YX/S (S_0 - S) \quad (۱)$$

$$\mu = \mu_m [S/(KM + S)] \quad (۲)$$

$$X = \text{غلظت سلول خشک} \left(\frac{gr}{lit}\right) \quad (۳)$$

$$X_0 = \text{میزان تلقیح اولیه} \left(\frac{gr}{lit}\right) \quad (۴)$$

$$Y \frac{X}{S} = \text{غلظت سلول بصورت جرم خشک} \left(\frac{gr}{lit}\right) \quad (۵)$$

$$S = \text{غلظت سوبسترا} \left(\frac{gr}{lit}\right) \quad (۶)$$

$$S_0 = \text{غلظت سوبسترا اولیه} \left(\frac{gr}{lit}\right) \quad (۷)$$

$$\mu = \text{سرعت رشد ویژه} (hr^{-1}) \quad (۸)$$

$$\mu_m = [(lnX_0 - lnX)/\Delta t] \quad (۹)$$

$$X_0 = 0.27 \left(\frac{gr}{lit}\right) \quad (۱۰)$$

$$Y \frac{X}{S} = 0.5 \left(\frac{gr}{lit}\right) \quad (۱۱)$$

نتیجه گیری

- (۱) میکروارگانسیم متانوتروف نوع X قادر به تصفیه پساب پالایشگاه شیرین سازی گاز کارون اهواز در یک سیستم صافی چکنده هوازی می باشد.
- (۲) شرایط بهینه تصفیه بیولوژیکی پساب پالایشگاه شیرین سازی گاز کارون شامل استفاده از میزان تلقیح ۰,۲۷ گرم بر لیتر، غلظت سولفات آمونیوم ۰,۲۵ گرم بر لیتر و غلظت فسفات سدیم ۰,۱ گرم بر لیتر می باشد که در این شرایط میزان آلودگی فاضلاب تا سطح استاندارد کاهش می یابد و فاضلاب حاصل حاوی ۰,۴۵ گرم بر لیتر جرم خشک باکتری با خاصیت کود بیولوژیکی تولید می گردد.
- (۳) پس از تصفیه پساب توسط باکتری متانوتروف نوع X، محدوده خروجی COD&BOD برابر ۳-۷۵ppm می باشد که می توان به عنوان آب مورد نیاز جهت مصارف کشاورزی استفاده نمود.
- (۴) با توجه به اینکه پساب تصفیه شده حاوی حدود ۵ گرم بر لیتر بصورت جرم خشک از باکتری متانوتروف نوع X می باشد بنابراین این پساب در صورت استفاده در زمینهای کشاورزی باعث حاصلخیزی خاک و کاهش مصرف کودهای شیمیایی و می توان به عنوان کود بیولوژیکی مورد استفاده قرار گیرد.

منابع و مآخذ

- (۱) اسدی ر، سودایی زاده ح، ملکی نژاد ح. (۱۳۹۰). روشهای زیستی تصفیه پسابهای صنعتی و نفت. دومین همایش علوم و فناوری های نوین در صنعت پالایش نفت.
- (۲) پرویزی ح، آتشگاهی م. (۱۳۹۰). بررسی پالایش زیستی خاکهای آلوده به ترکیبات نفتی و نقش کودهای شیمیایی در فرایند تجزیه. دومین همایش مدیریت پساب و پسماند در صنایع نفت و انرژی.
- (۳) شاهوردی ف. (۱۳۹۰). حذف آلاینده های نفتی موجود در پسابهای صنعتی با استفاده از سیستمهای بیولوژیک. دومین همایش مدیریت پساب و پسماند در صنایع نفت و انرژی.
- (۴) طاهری ر، مصلح ف. (۱۳۸۹). مدیریت فاضلاب تصفیه شده. نخستین همایش مدیریت پساب و پسماند در صنایع نفت و انرژی.
- (۵)

- ۶) ناصریان اصل م، نیل پز زاده ا. (۱۳۹۰). بررسی امکان استفاده از فرآیندهای زیستی و بیولوژیکی در تصفیه پساب های صنایع نفتی. دومین همایش علوم و فناوری های نوین در صنعت پالایش نفت.
- ۷) کاریا جی ال. (۱۳۸۷). تصفیه فاضلاب مفاهیم و روشها. ترجمه ایزانلو ح، تکدستان، ززولی م، ماروسی م. مهر امیرالمومنین.

- 8) Berne F. (1991). Water Treatment Handbook. sixth Ed.
- 9) Freeman, H. (1989). Standard Handbook of Hazardous of Waste Treatment and Disposal. McGraw-Hill.
- 10) Belhatche, D. (1995). Choose Appropriate Waste Water Treatment Technologies. Chemical Engineering Progress. 32-51.